

Civilinė byla Nr. 3K-3-65/2011

Procesinio sprendimo kategorijos:

19.1; 130.3.2 (S)

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2011 m. vasario 21 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų: Janinos Januškienės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja), Egidijaus Laužiko ir Algio Norkūno,

rašytinio proceso tvarka teismo posėdyje išnagrinėjo civilinę bylą pagal **pareiškėjo K. M.** kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2010 m. rugsėjo 28 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjo K. M. prašymą pripažinti ir leisti vykdyti Lietuvoje Lugano prekybos, pramonės ir amatų rūmų arbitražo teismo 2010 m. kovo 30 d. galutinį sprendimą dėl įsiskolinimo pagal sportinės veiklos sutartį priteisimo; suinteresuotas asmuo byloje - uždaroji akcinė bendrovė „A. Sabonio Žalgirio krepšinio centras“.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

Kasacine tvarka nagrinėjamoje byloje sprendžiama dėl užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir leidimo vykdyti Lietuvos Respublikoje, bylos šalims iškėlus teisės klausimą, ar šalių ginčas, kylantis iš sportinės veiklos sutarties vykdymo, yra arbitruotinas, t. y. ar toks ginčo dalykas priklauso išimtinai nacionalinių teismų jurisdikcijai, ar šalių susitarimu gali būti perduotas spręsti arbitražui.

Lugano prekybos, pramonės ir amatų rūmų arbitražo teismas 2010 m. kovo 30 d. galutiniu sprendimu (toliau – arbitražo sprendimas) priteisė ieškovui (pareiškėjui) K. M. iš atsakovo (suinteresuoto asmens) UAB „A. Sabonio Žalgirio krepšinio centras“ 233 412 JAV dolerių įsiskolinimo, įskaitant fizinių asmenų pajamų mokestį, atsiradusio iš šalių 2000 m. birželio 15 d. sportinės veiklos sutarties vykdymo.

Pareiškėjas K. M. 2010 m. balandžio 28 d. kreipėsi į Lietuvos apeliacinį teismą su prašymu pripažinti ir leisti vykdyti arbitražo sprendimą Lietuvos Respublikoje. Prašymas grindžiamas tuo, kad šalys 2000 m. birželio 15 d. sudarė sutartį, pagal kurią bet kokie ginčai, kylantys iš minėtos sutarties ar iš šios sutarties, galutinai sprendžiami arbitraže. Arbitražo teismas išsprendė ginčą dėl atlyginimo (kompensacijos) priteisimo, atsakovui neteisėtai nutraukus sutartį. Pareiškėjo teigimu, ginčo objektas pagal pasirinktą taikytiną Lietuvos teisę gali būti arbitražinio nagrinėjimo dalykas, priimtas arbitražo teismo sprendimas nepažeidžia tarptautinės viešosios tvarkos, Lietuvos Respublikos pagrindinių teisės principų, moralės normų, valstybės ar visuomenės interesų.

II. Lietuvos apeliacinio teismo nutarties esmė

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2010 m. rugsėjo 28 d. nutartimi pareiškėjo K. M. prašymas atmestas.

Teismas nustatė, kad pareiškėjas K. M. yra profesionalus sportininkas (krepšinio žaidėjas), šalys 2000 m. birželio 15 d. sudarė sportinės veiklos sutartį, pagal kurią suinteresuotas asmuo UAB „A. Sabonio Žalgirio krepšinio centras“ (klubas) trims sezonams (2000-2001, 2001-2002 ir 2002-2003 m.) įdarbino pareiškėją teikti krepšinio žaidimo paslaugas. Ginčas kilo dėl to, kad suinteresuotas asmuo nutraukė sutartį prieš terminą dėl, jo nuomone, kaltų žaidėjo veiksmų, o šis reikalavo sumokėti skolą už ankstesnį sezoną ir negautų pajamų tam tikru sezonu skirtumą. Sutarties X straipsnyje šalys sulygo, kad bet kokie ginčai, kylantys dėl Sutarties ar iš šios Sutarties, bus galutinai sprendžiami vieno arbitro [...]; sutartis aiškinama ir vykdoma pagal Lietuvos įstatymus.

Teismas pateikė nuorodą į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2000 m. gegužės 24 d. nutarties R. S. v. *Vilniaus „Statybos“ krepšinio klubas* byloje Nr. 3K-3-602/2000 išaiškinimus, kad kai specialusis įstatymas reglamentuoja profesionalųjį sportą ir esant kontraktui, sudarytam laikantis specialaus įstatymo nuostatų, šių aktų pagrindu turi būti sprendžiamas tarp šalių kilęs ginčas, o darbo teisinius santykius reglamentuojančios teisės normos netaikomos.

Lietuvos apeliacinio teismo vertinimu, aplinkybė, kad sportinės veiklos sutartį reglamentuoja specialusis įstatymas (Kūno kultūros ir sporto įstatymas), absoliučiai nedaro įtakos kvalifikuojant tuos santykius - ar tai santykiai, kylantys vien iš sportinės veiklos, ir ar jie prilygintini darbo teisiniams santykiams.

Kūno kultūros ir sporto įstatymo 29 straipsnyje profesionalus sportininkas apibrėžtas kaip fizinis asmuo, kuris už pasiruošimą varžyboms ir dalyvavimą jose gauna darbo užmokesį, mokamą tos sporto organizacijos, su kuria asmuo yra sudaręs sporto veiklos sutartį (kontraktą). Kūno kultūros ir sporto įstatymo 31 straipsnyje nustatyta, kad sporto organizacija, sudariusi su profesionaliuoju sportininku arba treneriu sporto veiklos sutartį, įstatymų nustatyta tvarka moka sportininko socialinio draudimo įnašus.

2000 m. birželio 15 d. sutartyje nustatyta tiek darbo užmokesčio, mokamo žaidėjui, dydis, tiek tai, kad atlyginimas yra žaidėjo pajamos, atskaičius Lietuvoje taikomą gyventojų pajamų mokestį ir socialinio draudimo įmokas (sutarties VII straipsnis). Sutarties I straipsniu žaidėjas *inter alia* įsipareigojo laikytis taisyklių, kurias nustato klubas dėl žaidėjų drausmingumo. Tai įvertinta darbo teisinių santykių ar jiems prilyginamų santykių požymiui - subordinacijai: darbuotojas paklūsta darbdavio nurodymams ir jo nustatytai darbo tvarkai. Ginčijamus teisinius santykius prilyginti darbo teisiniams santykiams teismui leido sutarties nuostatos dėl užmokesčio žaidėjui mokėjimo nepaisant to, ar žaidėjui pavyks pasiekti laukiamą žaidimo lygį, t. y. teikiamų paslaugų (darbo) rezultata, taip pat nuostatos dėl žaidėjo garantijų, kad sutartis nebus nutraukta dėl tų priežasčių, jog jis teikdamas paslaugas (dirbdamas klubo interesais) susirgo ar patyrė traumą (sutarties III straipsnis). Teismas nurodė, kad aptartos sutarties sąlygos yra aiškios, dėl to jų aiškinimui netaikoma *contra proferentem* taisyklė (CK 6.193 straipsnio 4 dalis). Teismas padarė išvadą, kad ginčijami teisiniai santykiai labiau prilygsta darbo, o ne civiliniams teisiniams santykiams.

Komercinio arbitražo įstatymo 39 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad arbitražinio teismo sprendimas, priimtas bet kurioje valstybėje - 1958 m. Niujorko konvencijos dėl užsienio arbitražų sprendimų pripažinimo ir vykdymo dalyvėje - Lietuvos Respublikoje yra pripažįstamas ir vykdomas pagal Komercinio arbitražo įstatymo 39 bei 40 straipsnių ir Niujorko konvencijos nuostatas. Pagal Komercinio arbitražo įstatymo 11 straipsnio 1 dalį arbitražui negali būti perduodami ginčai, kylantys iš darbo teisinių santykių. Taigi ginčo objektas pagal šalies įstatymus negali būti arbitražinio nagrinėjimo dalykas (Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalies a punktas, Komercinio arbitražo įstatymo 40 straipsnio 2 dalies 1 punktas). Su sportinės veiklos sutartimi susijusių ar dėl jos kylančių ginčų Sutarties šalys negalėjo perduoti nagrinėti arbitražui, todėl pripažinti užsienio arbitražo sprendimą atsisakytina.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į kasacinį skundą teisiniai argumentai

Kasaciniu skundu pareiškėjas K. M. prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2010 m. rugsėjo 28 d. nutartį ir priimti naują sprendimą – pripažinti ir leisti vykdyti Lietuvos Respublikoje Lugano prekybos, pramonės ir amatų rūmų arbitražo teismo 2010 m. kovo 30 d. galutinį sprendimą. Kasaciniame skunde išdėstyti tokie kasacijos pagrindai ir juos pagrindžiantys esminiai argumentai:

Kasatorius nesutinka su Lietuvos apeliacinio teismo nutarties išvada, kad ginčo santykiai, kurie buvo perduoti spręsti arbitražui, prilygsta darbo teisiniams santykiams, ir nurodo, kad ši išvada padaryta netinkamai aiškinant iš sutarties kylančių santykių pobūdį ir Komercinio arbitražo įstatymo 11 straipsnio 1 dalį. Aiškindamas darbo teisinių santykių sampratą kasacinis teismas yra nurodęs, kad teisinių santykių kvalifikavimui kaip darbo teisinių santykių, būtina nustatyti, jog jie atitinka visus DK 93 straipsnyje nurodytus darbo sutarties požymius (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2006 m. birželio 27 d. nutartis *N. J. v. M. Žagminienės įmonė „Oldtaunas“* byloje Nr. 3K-3-387/2006). Šalių sudarytos sutarties metu galiojo ir šalių santykių kvalifikavimui taikytinas Darbo sutarties įstatymas, kurio 3 straipsnyje (taip pat galiojančio DK 93 straipsnyje) nustatyta, kad darbo sutartis yra darbuotojo ir darbdavio susitarimas, kuriuo darbuotojas įsipareigoja dirbti tam tikros profesijos, specialybės, kvalifikacijos darbą arba eiti tam tikras pareigas, pakludamas nustatytai darbo tvarkai, o darbdavys įsipareigoja mokėti darbuotojui darbo užmokestį ir užtikrinti darbo sąlygas, nurodytas darbo įstatymuose, kolektyvinėje sutartyje, kituose norminiuose aktuose ir šalių susitarimu. Sportinės veikos sutartį reglamentuoja specialusis įstatymas – Kūno kultūros ir sporto įstatymas. Kasacinis teismas pažymėjo, kad nors profesionaliam sportininkui sportas yra atitinkamos specifinės rūšies darbo veikla, už kurią sportininkas gauna darbo užmokestį, tačiau, esant kontraktui, sudarytam laikantis Kūno kultūros ir sporto įstatymo nuostatų, darbo teisinius santykius reglamentuojančios teisės normos netaikytinos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2000 m. gegužės 24 d. nutartis *R. S. v. Vilniaus „Statybos“ krepšinio klubas* byloje Nr. 3K-3-602/2000). Profesionalaus sporto teisiniams santykiams galioja sutarties laisvės principas, būdingas civiliniams, o ne darbo, teisiniams santykiams. Sporto teisiniams santykiams nebūdingi ir kiti darbo teisinių santykių bruožai – darbo sutarties nutraukimo ribojimai, garantijos darbuotojams ir kt. – tai sporto teisiniuose santykiuose yra šalių susitarimo dalykas. Sportininkas, skirtingai nei darbuotojas, sporto teisinių santykių šalimi gali tapti veikdamas per atstovą (Kūno kultūros ir sporto įstatymo 30 straipsnio 5, 6 dalys). Sportinės veiklos sutartyje turi būti nustatytas terminas (Kūno kultūros ir sporto įstatymo 30 straipsnio 2 dalies 7 punktą), o terminuotumas nebūdingas darbo sutarčiai. Teisės doktrinoje taip pat pripažįstama, kad sportinės veiklos sutartis yra civilinė (*Tiažkijus V. Darbo teisė: teorija ir praktika. Vilnius: Justitia, 2005, p. 120*). Be to, sutartinių santykių stabilumo užtikrinimas laikantis sutarties termino yra svarbus sporto teisiniuose santykiuose, skirtingai nei darbo sutarties atveju, kai darbuotojas arba darbdavys gali dėl įvairių priežasčių pradėti darbo sutarties nutraukimo procedūrą. Dėl to iš sportinės veiklos sutarties kylantys ginčai nėra tapatūs iš darbo teisinių santykių kylantiems ginčams ir sutarties šalys turi teisę perduoti iš jos kylančius ginčus spręsti arbitražui, ši teisė nėra ribojama Komercinio arbitražo įstatyme. Taip pat atsižvelgtina ir į asmens teisių ribojimo teisėtumo kriterijų, pagal kurį teisių apribojimai turi būti aiškūs ir nustatomi tik įstatyme. Be to, galiojančio Kūno kultūros ir sporto įstatymo 51 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad, ginčo šalims pageidaujant, jos gali perduoti ginčą spręsti sporto arbitražui. Apribojimas spręsti iš sporto teisinių santykių kylančius ginčus atimtu galimybe Lietuvos sportininkams ir sporto organizacijoms perduoti spręsti ginčus arbitražui, tarp jų ir Tarptautiniam sporto arbitražo teismui, įsikūrusiam Šveicarijoje, Lozanoje, kurio jurisdikciją pripažįsta iš esmės visos tarptautinės ir nacionalinės sporto organizacijos. Bylos atveju apribojimas pripažinti arbitražo jurisdikciją pažeistų bylos šalių teisėtus lūkesčius, kuriuos jos turėjo sudarydamos sutartį dėl perdavimo spręsti ginčą arbitražui. Kasaciniame skunde taip pat atkreipiamas dėmesys į tai, kad skundžiama Lietuvos apeliacinio teismo nutartis prieštarauja kitoje byloje anksčiau priimtai Lietuvos apeliacinio teismo 2009 m. liepos 13 d. nutarčiai byloje Nr. 2T-94/2009, kuria buvo pripažinta ir leista vykdyti užsienio arbitražo sprendimą, priimtą išnagrinėjus ginčą, kilusį iš sporto teisinių santykių.

Atsiliepimu į kasacinį skundą suinteresuotas asmuo UAB „A. Sabonio Žalgirio krepšinio centras“ prašo kasacinio skundo netenkinti ir palikti nepakeistą Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2010 m. rugsėjo 28 d. nutartį. Atsiliepime į kasacinį skundą išdėstyti tokie esminiai nesutikimo su kasaciniu skundu argumentai:

Sutartyje šalys, išreikšdamos savo valią, susitarė dėl darbo teisinių santykių sukūrimo – pareiškėjas įsipareigojo atlikti užduotis ir įgijo teisę gauti užmokestį, o suinteresuotas asmuo įsipareigojo mokėti užmokestį. Sutartyje nustatyta pareiga laikytis krepšinio klubo taisyklių, nustatytas darbo laikas, pareiškėjas įsipareigojo profesionaliai žaisti krepšinio žaidimą. Taigi tikroji šalių valia buvo sukurti tokius santykius, kurių esmė būtų darbo atlikimas ir atlyginimo už darbą gavimas. Sutartyje nenurodytas konkretus teisės aktas, kuriuo vadovaudamosi šalys sudarė sutartį. Ginčo šalių kilusių teisinių santykių kvalifikavimą nulemia jų susitarimas. Pagal ginčo santykių atsiradimo metu galiojusių Lietuvos krepšinio klubų asociacijos nuostatus registruoti žaidėjus ir trenerius klubai galėjo tiek sportinės veiklos sutarčių, tiek darbo sutarčių pagrindu. Lietuvos apeliacinio teismo 2009 m. balandžio 23 d. nutartyje byloje Nr. 2-291/2009 pasisakyta, kad profesionaliajam sportininkui sportas yra atitinkamos specifinės rūšies veikla, už kurią sportininkas gauna darbo užmokestį, kuris yra jo pajamų (pragyvenimo) šaltinis. Kasaciniame skunde nurodomos Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2000 m. gegužės 24 d. nutarties *R. S. v. Vilniaus „Statybos“ krepšinio klubas* byloje Nr. 3K-3-602/2000 ir nagrinėjamoje byloje esančios faktinės aplinkybės nesutampa. Byloje nepateikta nenuginčijamų įrodymų, kad sutartis sudaryta laikantis vien Kūno kultūros ir sporto įstatymo nuostatų. Nuo 2009 m. sausio 1 d. įsigaliojusiuose Valstybinio socialinio draudimo, Sveikatos draudimo įstatymų pakeitimuose beveik vienodai reglamentuojamas pajamų, gautų iš darbo sutarčių ir iš sportinės veiklos, apmokestinimas privalomojo socialinio draudimo ir privalomojo sveikatos draudimo mokesčiais. Kūno kultūros ir sporto įstatymo 51 straipsnio 2 dalyje nustatyta ne tik tai, kad, ginčo šalims pageidaujant, jos gali ginčą spręsti sporto arbitraže, bet ir tai, jog šalys ginčą gali spręsti sporto arbitraže ir tokio sporto arbitražo sudarymo tvarką ir darbo reglamentą nustato Kūno kultūros ir sporto departamentas, kuris iki šiol nesudarė aptariamo sporto arbitražo. Šioje teisės normoje nepateikta nuorodos į ginčų sprendimą užsienio arbitražuose. Be to, pažymėtina, kad sutartyje šalys susitarė, jog ji bus aiškinama ir vykdoma pagal Lietuvos įstatymus. Dėl to taikytina Komercinio arbitražo 11 straipsnio 1 dalis, pagal kurią arbitražui negali būti perduoti ginčai, kylantys iš darbo teisinių santykių.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl ginčo iš sportinės veiklos sutarties arbitruotinumo

Arbitražo jurisdikciją spręsti tam tikrus ginčo klausimus nulemia šalių susitarimas (arbitražinė išlyga) perduoti tam tikro pobūdžio klausimus spręsti arbitražui. 1958 m. Niujorko konvencijoje dėl užsienio arbitražų sprendimų pripažinimo ir vykdymo nenustatyta arbitražo jurisdikcija spręsti visus bet kurio pobūdžio ginčus. Arbitražo jurisdikcijai nepriskirti ginčai, kuriuos pagal nacionalinę teisę priskirta spręsti nacionaliniams teismams. Arbitražo sprendimą pripažinti ir vykdyti gali būti atsisakoma, jei tos valstybės, kurios prašoma pripažinti ir vykdyti arbitražo sprendimą, kompetentinga valdžios institucija (Lietuvos atveju – Lietuvos apeliacinis teismas) pripažįsta, kad ginčo objektas pagal šios valstybės įstatymus negali būti arbitražo nagrinėjimo dalykas (Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalies a punktas). Pagal Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymo 11 straipsnio 1 dalį, 40 straipsnio 2 dalies 1 punktą arbitražui negali būti perduoti ginčai, kylantys iš darbo teisinių santykių.

Sportinės veiklos sutartyje šalių sulygta arbitražinė išlyga reiškia šalių pasirinktą alternatyvų ginčų sprendimo būdą, t. y. jų perdavimą arbitražui.

Sprendžiant klausimą dėl darbo teisinių santykių atribojimo nuo kitų teisinių santykių Lietuvos Aukščiausiojo Teismo išaiškinta, kad teisinių santykių kvalifikavimui kaip darbo teisinių santykių, būtina nustatyti, kad jie atitinka visus DK 93 straipsnyje nustatytus darbo sutarties požymius. Esminiai DK 93 straipsnyje nustatyti darbo sutarties požymiai, skiriantys ją nuo kitų atlygintinių sutarčių, yra šie: 1) darbuotojas dirba tam tikros profesijos, specialybės, kvalifikacijos darbą arba eina tam tikras pareigas; 2) darbuotojas dirba paklusdamas darbovietėje nustatyta darbo tvarka. Pirmasis iš nurodytų požymių reiškia, kad darbuotojas vykdo tam tikrą rūšiniais požymiais apibrėžtą darbo funkciją, o ne atlieka konkrečią užduotį, antrasis - kad darbuotojas, vykdydamas darbo funkciją, nėra savarankiškas, jis privalo paklusti teisėtiems darbdavio nurodymams (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2006 m. birželio 27 d. nutartis *N. J. v. M. Ž. įmonė „Oldtaunas“* byloje Nr. 3K-3-387/2006). Kitoje nutartyje Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pažymėjo, kad profesionaliam sportininkui sportas yra atitinkamos specifinės rūšies darbo veikla, už kurią sportininkas gauna darbo užmokestį, tačiau, esant kontraktui, sudarytam laikantis Kūno kultūros ir sporto įstatymo nuostatų, darbo teisinius santykius reglamentuojančios teisės normos netaikytinos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2000 m. gegužės 24 d. nutartis *R. S. v. Vilniaus „Statybos“ krepšinio klubas* byloje Nr. 3K-3-602/2000).

Konstatuotina, kad profesionalaus sporto teisiniams santykiams galioja sutarties laisvės principas, būdingas civiliniams, o ne darbo, teisiniams santykiams. Sporto teisiniams santykiams nebūdingi ir kiti darbo teisinių santykių bruožai – pavaldumas, darbo sutarties nutraukimo ribojimai, garantijos darbuotojams, teisė į atostogas ir kt. – tai sporto teisiniuose santykiuose yra šalių susitarimo dalykas. Be to, profesionalaus sporto teisiniuose santykiuose, skirtingai nuo darbo santykių, dominuoja ne funkcijų atlikimas, o konkretaus (sportinio) rezultato siekimas, be to, sportinės veiklos sutartims būdingos kitos sąlygos – sportinio režimo nustatymo, medicininės priežiūros, sportininko apgyvendinimo, transporto, sveikatos draudimo ir pan. Tai lemia sportinės veiklos sutarties priskyrimą savo esme pirmiausia prie paslaugų sutarčių. Tik tais atvejais, kai sportinės veiklos sutartyje susitariama, kad tokia sutartis kartu yra ir darbo sutartis, arba kai pagal tokios sutarties sąlygas akivaizdžiai šalys sukuria darbo teisinius santykius, tokia sutartis kvalifikuotina kartu ir kaip sukurianti darbo teisinius santykius. Teisės doktrinoje taip pat pripažįstama, kad sportinės veiklos sutartis yra civilinė (*Tiažkijus V. Darbo teisė: teorija ir praktika. Vilnius: Justitia, 2005, p. 120*). Teisėjų kolegija pripažįsta teisiškai pagrįstu atsiliepimo į kasacinį skundą argumentą, kad ginčo šalių kilusių teisinių santykių kvalifikavimą nulemia jų susitarimas. Pripažintina, kad pagal sportinės veiklos sutartį susiklostę šalių tarpusavio santykiai turi tam tikrų darbo teisinių santykių požymių, tačiau jei sportinės veiklos sutartis pagal jos sąlygas neprilyginta darbo sutarčiai, tai pagal Lietuvos Respublikos įstatymus profesionalaus sporto santykiai nėra pripažįstami darbo santykiais, o laikomi atskira pagal sporto veiklos sutartis susiklostančių teisinių santykių rūšimi, reglamentuojama specialiojo Kūno kultūros ir sporto įstatymo. Vertindama kitą atsiliepimo į kasacinį skundą argumentą, kad pagal ginčo santykių atsiradimo metu galiojusius Lietuvos krepšinio klubų asociacijos nuostatus registruoti žaidėjus ir trenerius klubai galėjo tiek sportinės veiklos sutarčių, tiek darbo sutarčių pagrindu, teisėjų kolegija pažymi, jog nagrinėjamoje byloje šalių ginčas kilo būtent iš tarpusavyje sudarytos sportinės veiklos sutarties, o ne darbo sutarties. Sportinės veiklos sutarties I dalyje įtvirtinta nuostata dėl sutarties dalyko – t. y. krepšinio paslaugų teikimo sutarties galiojimo metu. Taigi pagal sutarties turinį jos vykdymo metu atsiradę šalių teisiniai santykiai labiausiai atitinka ir yra teisiškai kvalifikuotini atlygintinių paslaugų teisiniais santykiais, reglamentuojamais CK šeštosios knygos XXXV skyriaus „Atlygintinių paslaugų teikimas“ bendrųjų nuostatų. Pažymėtina ir tai, kad ginčo profesionalaus sporto teisinių santykių kvalifikavimas privatinės teisės požiūriu, t. y. civilinių teisinių santykių atribojimo nuo darbo teisinių santykių, nedaro įtakos aptariamų teisinių santykių kvalifikavimui viešosios, t. y. mokesčių, teisės prasme, nes nurodyti santykiai saistomi mokesčių teisėje įtvirtintu apmokestinimo teisiniu reglamentavimu.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad Kūno kultūros ir sporto įstatymo 51 straipsnyje nustatyta, jog ginčai dėl šiame įstatyme numatytų teisių gynimo yra nagrinėjami Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka; jeigu ginčo šalys pageidauja, jos gali ginčą spręsti sporto arbitražė. Ši

nuostata patvirtinta ir pritaikyta Lietuvos apeliacinio teismo 2009 m. balandžio 23 d. nutartyje byloje Nr. 2-291/2009; 2009 m. liepos 13 d. nutartyje byloje Nr. 2T-94/2009. Atsiliepime į kasacinį skundą klaidingai teigiama, kad byloje priimtoje Lietuvos apeliacinio teismo nutartyje vadovautasi pirmiau nurodyta teismų praktika.

Bylos duomenimis, Šveicarijos Lugano arbitražo teismas išsprendė ginčą dėl atlyginimo (kompensacijos) ieškovui priteisimo po to, kai atsakovas neteisėtai nutraukė sportinės veiklos sutartį. Lietuvos apeliacinis teismas konstatavo, kad ginčijami teisiniai santykiai, kylantys iš sportinės veiklos sutarties, labiau prilygsta darbo, o ne civiliniams teisiniams santykiams. Su tokia Lietuvos apeliacinio teismo išvada bylą nagrinėjanti kasacinio teismo teisėjų kolegija negali visiškai sutikti. Ši išvada padaryta neatsižvelgus į pirmiau aptartus esminius skirtumus tarp nagrinėjamoje byloje esančios sportinės veiklos sutarties turinio (sąlygų), jos paskirties ir darbo sutarties sampratos, įtvirtintos Darbo kodekse ir išaiškintos teismų praktikoje. Darytina išvada, kad kasacinėje byloje skundžiama Lietuvos apeliacinio teismo nutartis prieštarauja pirmiau nurodytai tiek Lietuvos apeliacinio teismo, tiek ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo formuojamai teisės aiškinimo ir taikymo praktikai, būtent išaiškinimams, kad sportinės veiklos sutartis nėra savaime priskirtina kaip viena iš darbo sutarčių rūšių, taip pat išaiškinimams, jog ginčai iš tokios sutarties gali būti perduoti spręsti šalių susitarimu arbitražui.

Lietuvos apeliacinis teismas nutartyje neteisingai sprendė, kad ginčas, kylantis iš nagrinėjamoje byloje pateiktos sportinės veiklos sutarties, yra nearbitruotinas ir šiuo pagrindu nepagrįstai nepripažino arbitražo jurisdikcijos spręsti šalių ginčą, kilusį iš nurodytos sutarties vykdymo, dėl to nurodyta nutartis negali būti vertinama kaip teisėta ir pagrįsta, todėl naikintina.

Lietuvos apeliacinis teismas nutartyje sprendė dėl arbitražo jurisdikcijos neturėjimo nagrinėti kilusį iš sutarties vykdymo šalių ginčą, todėl padarė išvadą dėl arbitražo sprendimo nepripažinimo, ir, esant tokiai išvadai, neprivalėjo pasisakyti bei nepasisakė dėl kitų būtinų sąlygų patikrinimo arbitražo sprendimo pripažinimui ir leidimui jį vykdyti Lietuvos Respublikoje. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad prieštaraujantis arbitražo sprendimo pripažinimui ir leidimui jį vykdyti suinteresuotas asmuo Lietuvos apeliaciniame teisme pateiktame atsiliepime į pareiškėjo pareiškimą išdėstė argumentus (dėl diskriminacinių prisijungusios prie sutarties šalies (suinteresuoto asmens) atžvilgiu tokios sutarties sąlygų; dėl protingumo, teisingumo principų pažeidimo ir prieštaravimo gerai moralei pripažinus ir leidus vykdyti arbitražo sprendimą; dėl baudinių netesybų; kt.), kuriais siekė pagrįsti arbitražo sprendimo prieštaravimą Lietuvos Respublikos viešajai tvarkai. Tai yra savarankiškas pagrindas, kurį turi patikrinti Lietuvos apeliacinis teismas, kaip pirmosios instancijos teismas, spręsdamas dėl arbitražo sprendimo pripažinimo ir leidimo jį vykdyti (Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalies b punktas; Komercinio arbitražo įstatymo 40 straipsnio 2 dalies 2 punktas; CPK 810 straipsnio 1 dalies 5 punktas), kartu išklausydamas šalis ir įvertindamas suinteresuoto asmens argumentų, kuriais grindžiamas prieštaravimas viešajai tvarkai, pagrįstumą. Kadangi aptariamas klausimas neišnagrinėtas Lietuvos apeliaciniame teisme, tai Lietuvos Aukščiausiasis Teismas dėl šio klausimo teisinio vertinimo nepasisako, nes dėl šios bylos dalies nėra kasacinio nagrinėjimo dalyko (CPK 340 straipsnio 1 dalis). Byla perduotina iš naujo nagrinėti Lietuvos apeliaciniame teisme (CPK 359 straipsnio 1 dalies 5 punktas).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi CPK 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 362 straipsniu,

nutaria:

Panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2010 m. rugsėjo 28 d. nutartį ir perduoti bylą nagrinėti iš naujo Lietuvos apeliaciniame teisme.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisējai

Janina Januškienė

Egidijus Laužikas

Algis Norkūnas